

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych, zmieniającego rozporządzenie (UE) 2019/1020 i dyrektywę (UE) 2019/904 oraz uchylającego dyrektywę 94/62/WE”

(COM(2022) 677 final – 2022/0396 (COD))

(2023/C 228/16)

Sprawozdawca: **István KOMORÓCZKI**

Współsprawozdawca: **Panagiotis GKOFAS**

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 13.3.2023 Rada, 8.3.2023
Podstawa prawna	Art. 114 i 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	13.4.2023
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.4.2023
Sesja plenarna nr	578
Wynik głosowania	
(za/przeciw/wstrzymało się)	153/0/1

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Ilość odpadów wytwarzanych z opakowań stale rośnie na całym świecie, co ma bardzo szkodliwy wpływ na nasze zdrowie, życie, gospodarkę i planetę, gdy odpadami tymi odpowiednio się nie zarządza. Dlatego też Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) z zadowoleniem przyjmuje omawianą inicjatywę i wzywa Komisję Europejską do zajęcia się kwestiami związanymi z opakowaniami, odpadami opakowaniowymi i polityką w zakresie opakowań w sposób skoordynowany oraz do harmonizacji przepisów w całej UE.

1.2. Potrzebne są środki z zakresu polityki oparte na sprawdzonych danych w celu zapewnienia najlepszych wyników dla środowiska. Wyzwania związane ze zmianą klimatu dają Europie możliwość zbudowania zrównoważonej i zorientowanej na przyszłość bazy przemysłowej. EKES zaleca, aby wszystkie nadchodzące inicjatywy z zakresu polityki opierały się na dowodach naukowych i dogłębnym zrozumieniu ich rzeczywistego wpływu na środowisko. Strategicznie pomocne jest wspieranie stosowania metodyki oceny cyklu życia (LCA) jako narzędzia oceny wpływu produktów na środowisko przez cały ich cykl życia.

1.3. EKES popiera podejmowane obecnie wysiłki na rzecz zmniejszenia ilości odpadów opakowaniowych, ponieważ odpady te mają bardzo negatywny wpływ na środowisko. Jednocześnie ubolewa nad tym, że we wniosku nie zawarto dogłębnej analizy spodziewanego oddziaływania na środowisko, zdrowie ludzi i podmioty gospodarcze. Opakowania odgrywają kluczową rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa, zdrowia i jakości żywności. Z tego punktu widzenia w nowym rozporządzeniu należy uwzględnić ochronę środowiska oraz bezpieczeństwo konsumentów.

1.4. EKES podkreśla, że ponowne wykorzystanie i powtórne napełnianie zupełnie nie są najlepszym wyborem z punktu widzenia zmiany klimatu i środowiska. Ze względu na duże odległości transportowe w porównaniu z lokalnym zbieraniem i recyklingiem zwiększone zapotrzebowanie na logistykę będzie miało negatywne skutki. Czyszczenie butelek do wielokrotnego napełniania lub zastaw stołowych do wielokrotnego użytku zwiększa zużycie energii, emisje i zużycie wody. EKES ponownie wyraża ubolewanie z powodu braku odpowiedniej oceny skutków.

1.5. Skutki gospodarcze będą wyraźnie uzależnione od dokładnego brzmienia planowanych aktów delegowanych, które mają zostać przyjęte dopiero w ciągu pięciu lat od przyjęcia rozporządzenia. Sam fakt, że konkretne parametry przepisów będą znane dopiero po przyjęciu proponowanego rozporządzenia, stwarza ogromną niepewność biznesową i jest poważnym zagrożeniem dla cyklu inwestycji i innowacji.

1.6. Komitet wzywa wszystkie zainteresowane strony, takie jak partnerzy dialogu społecznego, podmioty gospodarcze, pracownicy, konsumenci, organizacje ochrony konsumentów, organizacje ochrony środowiska i europejska platforma zainteresowanych stron gospodarki o obiegu zamkniętym, do zaangażowania się we wdrażanie nowego rozporządzenia. Transpozycja zaktualizowanego rozporządzenia do ustawodawstwa krajowego nie powinna nakładać na MŚP zbędnych obciążeń administracyjnych lub operacyjnych. W związku z tym ważne jest zapewnienie, aby terminy wdrożenia i wejścia w życie były odpowiednie. EKES zwraca uwagę, że rozporządzenie zastępuje rolę recyklingu ustanowioną w pakiecie dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym – artykułem 26, który ma bezpośrednie zastosowanie do wszystkich podmiotów gospodarczych, niezależnie od tego, czy jest to efektywne pod względem środowiskowym, w połączeniu z egzekwowanym ograniczeniem stosowania opakowań, bez względu na to, czy spowoduje to zagrożenie dla zdrowia lub pogorszenie stanu środowiska.

1.7. Jeśli chodzi o kryteria „recyklingu na dużą skalę”, EKES proponuje zwiększenie proponowanego odsetka odpadów opakowaniowych poddawanych recyklingowi na dużą skalę (opakowania zbierane, sortowane i poddawane recyklingowi w państwach członkowskich UE) z 75 % do 90 % ludności UE, a jednocześnie objęcie tym co najmniej dwóch trzecich państw członkowskich UE do 2030 r., aby osiągnąć skuteczne wdrożenie. Komitet popiera również wdrożenie klas wydajności recyklingu i stopniowe wycofywanie do 2030 r. opakowań klasy E o niższej wydajności.

1.8. EKES zaleca, aby obowiązkowe cele dotyczące zawartości materiałów pochodzących z recyklingu były brane pod uwagę i stosowane wyłącznie w odniesieniu do określonych materiałów opakowaniowych i o ile może to prowadzić do większego wykorzystania recyklatów (np. tworzyw sztucznych). W przypadku opakowań ze stali obowiązkowe cele dotyczące zawartości materiałów pochodzących z recyklingu byłyby szkodliwe i mogłyby prowadzić do zakłóceń na rynku złomu. Ponadto kryteria dotyczące zdolności opakowań do recyklingu powinny obejmować wymogi dotyczące projektowania z myślą o recyklingu, selektywnej zbiórki, skutecznego sortowania oraz możliwości wielokrotnego recyklingu materiału. Wszelkie proponowane cele w zakresie ograniczenia ilości odpadów określone w rozporządzeniu powinny także być ustalane oddzielnie dla każdego materiału (cele szczegółowe dla poszczególnych materiałów), z uwzględnieniem jego specyfiki i współczynnika recyklingu.

1.9. EKES podaje też w wątpliwość skuteczność jednolitego celu 15 %, ponieważ ma on dyskryminujący wpływ na konsumentów z krajów, w których produkcja odpadów opakowaniowych na mieszkańca jest stosunkowo niska. Dane statystyczne pokazują, że produkcja odpadów opakowaniowych w krajach o ich wyższym zużyciu jest nawet trzykrotnie wyższa niż w krajach o niskim zużyciu, a jednak oczekuje się, że wszystkie kraje bez żadnych różnic zmniejszą ilość opakowań na konsumenta o 15 %. Zamiast tego cel powinien być obliczany na podstawie liczby mieszkańców, poziomu działalności gospodarczej, produkcji przemysłowej i dochodów mieszkańców.

1.10. EKES apeluje o stosowanie i egzekwowanie systemów ochrony i wsparcia (edukacja publiczna, szkolenia, negocjacje zbiorowe, systemy rekompensat, przeniesienie do innej gałęzi przemysłu) dla pracowników zatrudnionych w branżach przechodzących transformację, które wkrótce odczują wpływ wdrażania zmienionego rozporządzenia, w celu przeniesienia ich do innych gałęzi przemysłu.

1.11. Komitet zachęca państwa członkowskie do wprowadzenia strategii rozwoju ich branż i warsztatów napraw poprzez bodźce do inwestycji w maszyny do napraw, obniżanie cen części zamiennych oraz tworzenie synergii między sektorami.

1.12. Sektor opakowaniowy stanowi szybko rozwijającą się branżę obejmującą wiele miejsc pracy. Konieczne jest zatem przeprowadzanie ocen skutków oraz staranne i regularne monitorowanie nowych regulacji w państwach członkowskich zarówno na szczeblu centralnym, jak i lokalnym, ponieważ mają one kluczowe znaczenie dla oceny wpływu na rentowność, miejsca pracy i zrównoważenie środowiskowe.

1.13. Komitet wzywa więc Komisję Europejską do przyjęcia zróżnicowanych, odpowiednio dostosowanych ram oceny, monitorowania i porównywania strategii opakowaniowych dla różnych produktów. Aby zmniejszyć ilość odpadów opakowaniowych, należy regularnie oceniać rzeczywiste zapotrzebowanie na opakowania i ponownie analizować zoptymalizowane rozwiązania. W odniesieniu do dobrze funkcjonujących krajowych systemów kaucyjnych ważne będzie znalezienie sposobów dalszego funkcjonowania nowych unijnych kodów kreskowych i istniejących kodów krajowych oraz ich równoległego funkcjonowania.

1.14. Należy włączać w ten proces konsumentów i zachęcać ich do ponownego wykorzystania, zwrotu lub recyklingu materiałów opakowaniowych w optymalny sposób za pomocą pozytywnych i negatywnych mechanizmów kompensacyjnych. Konsumenci będą odgrywać ważną rolę w systemie kaucyjnym, w ponownym wykorzystaniu i powtórnym napełnianiu, i EKES wzywa do prowadzenia kampanii uświadamiających i edukacyjnych, które umożliwią konsumentom lepsze poznanie i zrozumienie ich własnej roli.

1.15. EKES apeluje, by Rada i Parlament Europejski ściśle współpracowały z władzami lokalnymi i regionalnymi oraz podmiotami gospodarczymi w celu znalezienia najlepszych sposobów praktycznego wdrożenia systemu etykietowania.

1.16. Jakość i ilość odpadów determinują ich potencjał związany z recyklingiem. EKES wzywa państwa członkowskie, aby na etapie planowania dokonały oceny skutków środowiskowych i gospodarczych niezbędnych działań z zakresu gospodarowania odpadami.

1.17. Jeśli chodzi o zasady legislacyjne, rozporządzenie łączy normę, która ma bezpośredni wpływ na poszczególne podmioty gospodarcze, z dyrektywą, która określa cele ramowe dla państw członkowskich. Powinno zatem zostać podzielone na dwa akty ustawodawcze. Po pierwsze, potrzebna jest dyrektywa ustanawiająca cele dla państw członkowskich w zakresie gospodarowania opakowaniami i odpadami opakowaniowymi. Po drugie, trzeba przyjąć rozporządzenie w sprawie podstawowych wymogów dotyczących opakowań oraz wymogów dotyczących ich zdolności do recyklingu i etykietowania.

1.18. Jeśli chodzi o ograniczenie ilości odpadów, EKES zaleca, by przeglądowi prawodawstwa dotyczącego opakowań i odpadów opakowaniowych towarzyszył przegląd dyrektywy w sprawie składowania odpadów (1999/31/WE⁽¹⁾), co pozwoli zmniejszyć ilości składowanych odpadów.

2. Kontekst i główne założenia

Konieczność stałej analizy wpływu opakowań na środowisko naturalne

2.1. Większość opakowań na świecie jest jednorazowa i wyrzucana lub poddawana recyklingowi zamiast być ponownie użyta. Władze odpowiedzialne za ochronę środowiska w dużych krajach uprzemysłowionych szacują, że blisko połowa wszystkich stałych odpadów komunalnych to artykuły spożywcze i materiały używane do ich pakowania⁽²⁾.

2.2. Marnotrawstwo cennych zasobów i zanieczyszczenie powodowane przez ten system konsumpcji i unieszkodliwiania stanowią poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi, środowiska, zrównoważonego rozwoju i globalnego klimatu.

2.3. W związku z tym kluczowe znaczenie ma regularne monitorowanie przez Komisję Europejską odpadów opakowaniowych, a także ich zbiórki, gospodarowania nimi i ich ponownego użycia, we współpracy ze wszystkimi zainteresowanymi stronami.

2.4. Oczekuje się, że sektory przechodzące transformacje, a także pracownicy i drobni właściciele w niektórych sektorach objętych kontrolą, staną w obliczu poważnych trudności oraz utraty dochodów lub miejsc pracy ze względu na spadek całkowitego obrotu spowodowany efektem substytucyjnym. Systemy ochrony socjalnej i inicjatywy w zakresie przekwalifikowania mogłyby zmniejszyć ten wpływ.

2.5. Podobnie w niektórych regionach, zależnych od pewnych technologii opakowaniowych i produkcji przemysłowej, w perspektywie krótkoterminowej może dojść do utraty miejsc pracy i migracji zarówno wysoko, jak i mniej wyspecjalizowanych pracowników. Dostosowana do potrzeb polityka na szczeblu lokalnym ma zasadnicze znaczenie dla uniknięcia drenażu mózgów i wyludniania się obszarów wiejskich i przemysłowych.

2.6. Kluczowe znaczenie ma monitorowanie wpływu wdrażania prawodawstwa za pomocą stałego mechanizmu oceny w celu dokonywania przeglądu dokumentacji każdego państwa, wymiany najlepszych praktyk i proponowania zmian parametrycznych. Należy uwzględnić potencjalną modernizację zdolności technologicznych przemysłu do ponownego użycia i recyklingu określonych materiałów (np. tworzywa biodegradowalne), ze szczególnym uwzględnieniem zdrowia publicznego i długoterminowego wpływu na środowisko.

Wspierane przez Komisję Europejską narzędzia zarządzania kwestiami dotyczącymi opakowań i materiałów opakowaniowych

2.7. W projekcie rozporządzenia Komisji szczegółowo określono pierwszorzędą rolę, jaką cyfryzacja i zrównoważony rozwój odgrywają w ograniczaniu ilości opakowań i odpadów opakowaniowych. Uzgodnienie ich ze sobą ma zasadnicze znaczenie, ponieważ są one kluczowe dla osiągnięcia celów Zielonego Ładu i zwiększenia odporności, przyszłego dobrobytu i zrównoważonego rozwoju Europy.

⁽¹⁾ Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz.U. L 182 z 16.7.1999, s. 1).

⁽²⁾ <https://foodprint.org/issues/the-environmental-impact-of-food-packaging/>

Zasoby naturalne i energetyczne w branży opakowań – obawy i rozwiązania

2.8. Nowoczesne opakowania artykułów spożywczych – główne zastosowanie materiałów opakowaniowych – są wytwarzane z wykorzystaniem rozwiązań, dzięki którym żywność jest zdatna do spożycia, higieniczna, trwała w temperaturze pokojowej i bezpieczna. Większość opakowań artykułów spożywczych jest jednak nadal jednorazowego użytku i nie można ich w pełni poddać recyklingowi, jeśli nie są właściwie oddzielone i zebrane według frakcji materiału, ponieważ są one zabrudzone żywnością, zbyt małe lub wielowarstwowe.

2.9. Każdy rodzaj opakowania wymaga wykorzystania wielu zasobów, w tym energii, wody, chemikaliów, ropy naftowej, minerałów, drewna i tekstyliów. Ponadto ich produkcja często powoduje powstawanie ścieków i osadów zawierających szkodliwe substancje chemiczne oraz emisję do powietrza gazów cieplarnianych, metali ciężkich i cząstek stałych.

2.10. Do produkcji nowoczesnych opakowań artykułów spożywczych wykorzystuje się różne materiały wytworzone przez człowieka i syntetyczne, między innymi ceramikę, szkło, metal, papier, tekturę, karton, wosk, drewno i w coraz większym stopniu tworzywa sztuczne. Większość tych opakowań jest wykonana ze szkła, sztywnego tworzywa sztucznego, papieru i tektury. Chociaż niektóre najnowsze tworzywa sztuczne uzyskuje się z kukurydzy i innych materiałów roślinnych, większość z nich jest nadal wytwarzana z ropy naftowej i zawiera dodatki takie jak polimery.

2.11. Niezwykle istotne jest, aby Komisja Europejska określiła w swoim wniosku minimalną, obowiązkową zawartość surowców biopochodnych w opakowaniach nadających się do kompostowania na poziomie co najmniej 60 %. Tektura jest często pokryta tworzywem sztucznym, którego nie widać, a wiele różnych form opakowań znakuje się tekstem z wykorzystaniem farb drukarskich.

2.12. Coraz częstsze stosowanie różnych rodzajów opakowań oraz niski poziom ich ponownego użycia i recyklingu mogą utrudniać tworzenie w UE niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym.

2.13. EKES uważa, że opakowania nadające się do kompostowania, które są bezpieczne w kontakcie z żywnością, są najodpowiedniejszym rozwiązaniem i odgrywają kluczową rolę w zapewnianiu większego udziału odpadów ulegających biodegradacji. Zmniejszyłoby to również ilość nieulegających biodegradacji tworzyw sztucznych, które w przeciwnym razie zanieczyszczają kompost.

3. Opakowania z tworzyw sztucznych

3.1. ONZ uznała zanieczyszczenie oceanów tworzywami sztucznymi, głównie z powodu licznych opakowań żywności wykonanych z tworzyw sztucznych, które trafiły do rzek, za „planetarną katastrofę”⁽³⁾. Sytuacja ta budzi obawy w odniesieniu do wszystkich gatunków wodnych.

3.2. Państwa członkowskie będą musiały rozważyć nowe podejście do tworzyw sztucznych oparte na gospodarce o obiegu zamkniętym. Mogą promować opracowywanie opakowań odpowiednich do obiegu zamkniętego, wybierając inne materiały lub konkretne materiały polimerowe, aby zapewnić znacznie wyższy poziom zdolności do recyklingu. W przypadku gdy niemożliwy jest recykling tworzyw sztucznych, należy je wykorzystywać do produkcji biopaliw.

4. Materiały trwałe, dane dotyczące recyklingu i kwestie związane z celami dotyczącymi powtórnego napełniania butelek po napojach alkoholowych

4.1. Poszczególne materiały opakowaniowe do artykułów spożywczych mają różne cechy i właściwości, co wpływa na ich potencjał związany z recyklingiem. Materiały takie jak aluminium, szkło i stal uznaje się za „materiały trwałe”, ponieważ wykazują one minimalną degradację w okresie użytkowania i można je bez końca poddawać recyklingowi bez utraty jakości i nieodłącznych właściwości materiałowych.

4.2. Zainteresowanie materiałami trwałymi wzrosło znacząco i równoległe z myśleniem w kategoriach gospodarki o obiegu zamkniętym. Takie materiały należy odpowiednio uwzględnić w przyszłym prawodawstwie, a przyszłe strategie polityczne powinny skutecznie wspierać ich recykling.

4.3. Materiały oparte na włóknach oraz inne naturalne materiały wykorzystywane w produkcji opakowań mogą umożliwić wzrost oddzielony od zużycia zasobów. Takie opakowania są wytwarzane z materiałów odnawialnych, a jednocześnie są trwałe, atrakcyjne, nadają się do recyklingu i ulegają biodegradacji. Ostatnie badania pokazały, że opakowania z włókien można poddawać recyklingowi ponad 25 razy, co dowodzi, że jest to istotny element gospodarki o obiegu zamkniętym.

⁽³⁾ <https://www.newscientist.com/article/mg25333710-100-pollution-is-the-forgotten-global-crisis-and-we-need-to-tackle-it-now/>

4.4. Współczynnik recyklingu opakowań szklanych w UE w 2020 r. wyniósł średnio 76 %⁽⁴⁾, przy czym w niektórych państwach członkowskich możliwe jest usprawnienie systemów zbiórki i sortowania. W 2017 r. wskaźniki te wynosiły 95 % w Szwecji, 88,4 % w Niemczech, 78 % we Włoszech i 61 % we Francji⁽⁵⁾.

4.5. We wniosku określono obowiązkowe cele w zakresie ponownego wykorzystania i powtórnego napełniania butelek po napojach alkoholowych. Kluczowe podmioty gospodarcze są jednak głęboko przekonane/zdania, że cele te mogą stanowić poważne wyzwanie zarówno pod względem dostaw, jak i zagrożeń dla zdrowia publicznego, biorąc pod uwagę, że butelki są zwykle wykorzystywane przez konsumentów do innych praktycznych celów. To obowiązkowe ponowne użycie może powodować problemy, częściowo z powodu infekcji spowodowanych m.in. rozwojem patogenów i bakterii.

5. Zanieczyszczenie wody i gruntu spowodowane przez opakowania artykułów spożywczych

5.1. Kiedy opakowania, szczególnie te z tworzyw sztucznych, są wyrzucane na wysypiska, nie tylko powodują niedopuszczalne poważne zanieczyszczenie gruntu i środowiska, ale zawarte w nich chemikalia, takie jak farby i barwniki z etykiet, przenikają do wód gruntowych i gleby.

5.2. Zwłaszcza odpady tworzyw sztucznych często docierają do najbardziej oddalonych regionów naszej planety, zagrażając życiu ludzi, ptaków i organizmów morskich. Zanieczyszczenie oceanów plastikiem stało się tak poważne, że szef ONZ ds. oceanów uznał je za kryzys planetarny.

5.3. Zanieczyszczenie oceanów stanowi tylko jeden z negatywnych skutków pojawienia się tworzyw sztucznych w ekosystemie. Z badań wynika, że jedna trzecia wszystkich tworzyw sztucznych, które wyrzucamy, trafia do dróg wodnych lub gleby. Z kolei inne dane wskazują, że zanieczyszczenie gleb mikrodrobinami plastiku na całym świecie jest od 4 do 23 razy większe niż zanieczyszczenie oceanów mikrodrobinami.

5.4. Mikrodrobiny plastiku w glebie negatywnie oddziałują na zachowanie zwierząt żyjących w glebie (takich jak dżdżownice), powodują rozprzestrzenianie się chorób i wywołują inne szkodliwe skutki. Obecność mikrodrobin plastiku stwierdzono również w organizmach noworodków. Ponadto rozkładające się tworzywa sztuczne, kiedy dostaną się do gleby i dróg wodnych, absorbują szkodliwe substancje, takie jak pestycydy, np. DDT.

6. Zanieczyszczenie powietrza i oceanów spowodowane opakowaniami artykułów spożywczych

6.1. Odpady z opakowań po artykułach spożywczych, które nie podlegają kompostowaniu lub recyklingowi, często trafiają na składowiska odpadów, co powoduje emisję zanieczyszczeń do powietrza, w tym gazów cieplarnianych. Na składowiskach odpadów dochodzi do uwalniania metanu, amoniaku i siarkowodoru. Natomiast spalarnie emitują rtęć, ołów, chlorowódor, dwutlenki siarki, tlenki azotu, pył zawieszony i dioksyny, które należą do najbardziej niebezpiecznych związków chemicznych.

6.2. Większość kubeczków do kawy i ich pokrywek, saszetek z kawą, pojemników styropianowych, plastikowych butelek i nakrętek, plastikowych opakowań foliowych, opakowań sześciopaków i plastikowych toreb na zakupy jest przeznaczona do jednorazowego użytku. Jeśli jednak nie zostaną poddane recyklingowi, często zatykają nasze drogi wodne, w których zwierzęta myślą je z pożywieniem lub się w nie zaplątują.

6.3. Wszelkie tworzywa sztuczne unoszące się w oceanach są niezwykle szkodliwe dla zwierząt. Ocean Conservancy⁽⁶⁾ podaje, że „tworzywa sztuczne znaleziono u 59 % ptaków morskich, takich jak albatrosy i pelikany, u 100 % gatunków żółwi morskich i u ponad 25 % ryb pobranych z rynków owoców morza”.

6.4. Choć w oceanach krążą miliardy kilogramów tworzyw sztucznych w postaci bilionów kawałków, unoszonych przez prądy morskie, tylko ok. 5 % tej masy widać na powierzchni; reszta unosi się w wodzie lub osiada na dnie oceanu.

6.5. EKES wyraża przekonanie, że zasadnicze znaczenie ma zachęcanie do recyklingu organicznych odpadów żywnościowych i nadających się do kompostowania odpadów opakowaniowych po artykułach spożywczych, zważywszy na fakt, że selektywna zbiórka w celu recyklingu organicznych odpadów żywnościowych będzie obowiązkowa od 31 grudnia 2023 r. Odpady pochodzące z hodowli zwierząt, takie jak obornik i gnojówka, umożliwiają wytwarzanie nawozów organicznych, biogazu lub biometanu.

⁽⁴⁾ <https://www.statista.com/statistics/1258851/glass-recycling-rate-in-europe/>

⁽⁵⁾ https://feve.org/glass_recycling_stats_2018/

⁽⁶⁾ <https://oceanconservancy.org/about/>

7. Uwagi ogólne

7.1. EKES popiera dążenie Komisji Europejskiej do przeglądu wymogów dotyczących opakowań i odpadów opakowaniowych, aby ograniczyć ilość, rozmiar i wagę opakowań na jednolitym rynku UE, zapobiec wytwarzaniu bezużytecznych odpadów opakowaniowych, wspierać wysokiej jakości recykling oraz zwiększyć możliwości recyklingu i ponownego wykorzystania opakowań.

7.2. Wszelkie zmiany przepisów dotyczących opakowań i odpadów opakowaniowych powinny być w pełni zgodne z nadrzędnymi celami Europejskiego Zielonego Ładu, takimi jak neutralność klimatyczna, zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych i ochrona środowiska, oraz powinny być spójne z powiązаныmi przepisami, takimi jak Plan działania dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym, dyrektywa ramowa w sprawie odpadów, dyrektywa w sprawie produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, dyrektywa w sprawie ekoprojektu, a także przepisy UE dotyczące materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

7.3. EKES podkreśla potrzebę wprowadzenia surowych kryteriów dotyczących zdolności opakowań do recyklingu. Opakowanie należy uznać za nadające się do recyklingu, jeżeli można je wielokrotnie poddać recyklingowi w stałym obiegu materiałów, a nie tylko wtedy, gdy spełnione są kryteria projektowe, a materiały są oddzielnie zbierane i sortowane bez zanieczyszczeń.

7.4. Komitet uważa, że kryteria procentowe dotyczące opakowań, które mają być poddawane recyklingowi na szeroką skalę, powinny zostać uzupełnione o wymóg ilościowy obejmujący odpowiednią liczbę państw członkowskich.

7.5. Komitet popiera wdrożenie klas wydajności recyklingu, opartych na kryteriach „projektowania z myślą o recyklingu” dla kategorii opakowań. Z zadowoleniem przyjmuje harmonizację w odniesieniu do wszystkich materiałów i ma nadzieję na stopniowe wycofywanie do 2030 r. opakowań o klasie wydajności E.

7.6. W 2020 r. średni ogólnounijny wskaźnik recyklingu osiągnął 85,5 % w przypadku opakowań ze stali, 74 % w przypadku opakowań szklanych i 82 % w przypadku opakowań papierowych. Obieg zamknięty dla tych materiałów jest stosunkowo skuteczny. Jednakże na przykład przyjęcie celu w zakresie zawartości materiałów z recyklingu dla opakowań stalowych mogłoby doprowadzić do destabilizacji i fragmentacji rynku surowców wtórnych/złomu i negatywnie odbić się na środowisku naturalnym. Wprowadzenie obowiązkowych celów w zakresie zawartości materiałów z recyklingu powinno mieć zastosowanie jedynie do określonych grup opakowań i materiałów, w przypadku których ich przyjęcie mogłoby doprowadzić do poprawy sytuacji na rynku i zwiększenia wykorzystania recyklatów (np. tworzyw sztucznych).

7.7. EKES podkreśla, że udział rynkowy różnych materiałów opakowaniowych w ogólnej ilości odpadów opakowaniowych w państwach członkowskich powinien zostać uwzględniony przy ocenie możliwości ograniczenia ilości odpadów. Cele w zakresie zmniejszenia ilości odpadów powinny być ustalone dla każdego z materiałów opakowaniowych (tworzywo sztuczne, papier, metale żelazne, aluminium itp.), z uwzględnieniem zmian współczynników recyklingu w czasie, aby zapewnić równe warunki działania i zapobiec niepożądanemu zastępowaniu niektórych materiałów opakowaniowych alternatywnymi materiałami o niskiej zdolności do recyklingu.

7.8. Należy skutecznie zachęcać państwa członkowskie UE do wspierania nowych inwestycji w infrastrukturę i technologie recyklingu, a także w badania i rozwój.

7.9. EKES uważa, że przeglądowi dyrektywy w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych powinien towarzyszyć również przegląd dyrektywy w sprawie składowania odpadów (99/31/WE), aby ograniczyć ilość odpadów opakowaniowych trafiających na składowiska. Zmniejszenie ilości odpadów, które trafiają na składowiska, byłoby zgodne z zobowiązaniem UE do recyklingu i ograniczenia ilości odpadów.

7.10. Zmienione rozporządzenie musi respektować i stosować zasadę neutralności materiałowej, tj. umożliwiać wybór materiału opakowaniowego w oparciu o jego przydatność do danego zastosowania, jego właściwości techniczne i strukturalne oraz jego ogólny profil środowiskowy.

8. Uwagi szczegółowe

8.1. EKES uważa, że oprócz proponowanych przepisów, w tym dotyczących etykietowania, informowania, zbierania, sortowania i możliwości ponownego użycia, państwa członkowskie powinny rozważyć wprowadzenie ograniczeń w produkcji materiałów opakowaniowych, którym być może towarzyszyłyby instrumenty podatkowe, aby dotrzymać terminów określonych w Zielonym Ładzie.

8.2. EKES proponuje, by UE i państwa członkowskie wspierały wszelkimi dostępnymi środkami zdolność do recyklingu i ponownego użycia opakowań, albo poprzez zachęcanie do stosowania alternatywnych materiałów nadających się do recyklingu lub materiałów odnawialnych, albo poprzez zniechęcanie do stosowania materiałów opakowaniowych o niskiej zdolności do recyklingu.

- 8.3. Podmioty gospodarcze zaangażowane w ten ważny sektor, ponoszące główną odpowiedzialność za pracowników i ich miejsca pracy, powinny otrzymywać w procesie transformacji wsparcie finansowe od państw członkowskich.
- 8.4. Należy ustanowić jasną politykę krajową i międzynarodową w celu identyfikacji wytwórców odpadów, których odpady są transportowane do innych państw członkowskich.
- 8.5. Państwa członkowskie powinny zachęcać zainteresowane strony do opracowywania nowych rozwiązań dotyczących opakowań i właściwego etykietowania, aby osiągnąć cele Zielonego Ładu i uniknąć oszustw związanych z oryginalnymi produktami europejskimi.
- 8.6. Należy jasno określić rolę gmin w zbieraniu odpadów i gospodarowaniu nimi, aby uniknąć mnogości procedur i infrastruktur gospodarowania odpadami.

Bruksela, dnia 27 kwietnia 2023 r.

Oliver RÖPKE
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
